

Kmetijski list

Glasilo „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Izhaja vsak četrtek.

Naročnina:

celoletno K 15.—
polletno » 8.—
Posamezna številka 40 v

**Kmet, pomagaj si sam,
in svoje stališče v državi
uravnaj si sam!**

Inserati:

1 mm inseratnega stolpca stane za:
male oglase K — 40
uradne razglase » — 80
reklame » 1.—

Uredništvo in upravnništvo lista je v Ljubljani na Miklošičevi cesti št. 16.

Kmetijsko zastopstvo hočemo imeti tudi v ministrstvu za promet.

Z dnem 25. februarja 1919. je bila v Belgradu od vseh ministrov podpisana uredba o ustroju ministrstva za promet, ali ministrstvo saobračaja.

Nas zanima tarifni odbor tega ministrstva, ki oddaja ministru svoja mnenja.

V tem odboru je poleg zadevnih načelnikov oddelkov prometnega ministrstva tudi zastopnik trgovskega, kmetijskega in finančnega ministrstva; dalje po en odposlanec vseh trgovskih zbornic, po en odposlanec industrijskih zbornic, po dva trgovca in po dva industrijca.

Na kmetijstvo so (Bogu bodi potoženo!) tudi tukaj pozabili učeni gospodje. Hočemo in zahtevamo, da bodi kmetijstvo v tarifnem odboru vsaj tako številno zastopano, kot trgovina in industrija skupaj. Kmetijstvo mora biti zastopano v tem odboru vsaj po dveh odposlancih kmetijskih zbornic, kmetijskih družb, odnosno gospodarskih društev in po štirih kmetih.

To zahtevamo! V zadevno uredbu se mora privzeti taka določba, kajti bolj kot kmetijstvo menda noben činitelj v državi ni interesiran na zastopstvu v tarifnem odboru prometnega ministrstva.

Zelo se moramo tudi začuditi, da so si učeni gospodje, katerim mora biti na tem ležeče, da se vse dela tudi v korist države, da so si ti gospodje upali kmetijstvo, ki edino drži državne finance pokonci — tako brezobzirno iz omenjenega odbora izrinuti.

Dr. Korošca, ki je tudi odobril in podpisal to uredbu, pa vprašamo, ali se je smatral, da mora na žametnem ministrskem stolčku na kmeta res popolnoma pozabiti in čuvati le samo koristi kapitalistov? Saj se tako rad trka na prsi, da je prijatelj kmeta, da je njegov zastopnik in vendar ravno on kmeta v ministrskem svetu prodaja trgovcem ter industrijcem.

Gospod doktor! Ali naj vam za to damo vajeti naše politike v roke?

Vse naše odbore, vsa zborovanja, „Kmetijsko družbo“ in vse njene podružnice, vsa kmečka županstva pozivljemo, da pošljejo ministrskemu predsedstvu in ministrstvu saobračaja v Belgradu resolucije, v katerih naj zahtevajo: 1.) takojšnjo ugoditev resoluciji, ki jo je dne 6. januarja t. l. sporočilo načelnništvo „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“ ministrskemu predsedstvu in ministrstvu saobračaja zaradi razširjenja določil uredbe o ustroju ministrstva saobračaja v tem zmislu, da bo kmetijstvo v tarifnem odboru (člen 14. uredbe celokupnega ministrstva z dne 25. februarja 1919.) prometnega ministrstva vsaj enakoštevilno zastopano, kakor sta zastopani trgovina in industrija; 2.) da se zastopnikom kmetijstva da možnost, takoj aktivno sodelovati v tarifnem odboru ministrstva saobračaja.

Kmetijska družba.

Ce pogledamo trideset let nazaj v zgodovino naše „Kmetijske družbe“, vidimo, da se je s političnim gibanjem na Kranjskem zanašalo polagoma politično strankarstvo v njo. Najprej je oči-

tala „Katoliško-narodna stranka“, da postaja „Kmetijska družba“ nekaka domena narodno-napredne stranke. Ljubljanski člani so pri volitvah po starih pravilih pogosto odločevali o izidu volitev. Kmetje na deželi so se čutili s tem ujaljene in so proti temu nastopali. Iz „Katoliško-narodne stranke“ nastala SLS. je kmete organizirala, in če ni šlo drugače, s silo nastopala proti „Narodno-napredni stranki“. Prišlo je do burnih prizorov pri volitvah, kjer so se odigravali strankarski boji. S tem je bilo zanešeno v „Kmetijsko družbo“ strankarstvo, ki je gotovo družbi in s tem našemu kmetu mnogo škodovalo. Namesto zdrave kritike samo breobzirni strankarski boj. Kmetje so bili strankarsko razbiti, so se med seboj prepirali v lastno škodo, tretji se je pa smejal. Kmetje smo vedno zahtevali primeren vpliv v „Kmetijski družbi“ in da družbi načeluje izobražen kmet ali pa kmetijski strokovnjak.

Dokler sta „Kmetijski družbi“ načelovala rajnka Detela in Povše, je bilo naši zahtevi ustrezno in je tudi „Kmetijska družba“ pod spretnim vodstvom ravnatelja Pirca, vključ s strankarski coklji, delala v korist kmetijstva.

S smrtjo komercialnega svetnika Povšeta se je še to izpremenilo, zmagalo je strankarstvo, iz družbe je bil vržen še kmečki nakit. Družba je prišla v roke Šustersičijancev, družbi je predsedoval mož, ki ni bil ne kmet, ne kmetijski strokovnjak, ampak najhujši Šustersičev strankar. Koliko se je pisalo v časopisih SLS, o politični izobrazbi slovenskih kmetov, ko se je pa šlo za predsednika kmetijske organizacije, se pa ni poznalo kmeta, ne kmetijskega strokovnjaka.

Po petih letih . . .

(Ivanov.)

„Cez sedem let vse prav pride“, pravi star pregovor. In to je tudi neizpodbitna resnica.

Spominjam se nazaj, predno se je pričela krvava svetovna vojna. Se mi je dobro v spominu, kako so denuncirali gotovi ljudje med nami one, ki niso trobili v njihov rog. Ko je bil umorjen prestolonaslednik, kar je dalo povod temu krvavemu klanju, katerega očividci smo bili, bi nas bili najraje pohrustali. Vsakemu bo še v spominu, kako je nastopil takrat na shodu v „Unionu“ nekronani vojvoda in kako so mu stali na strani tovariši, ki so že večinoma stopili pred večnega Sodnika. Božji mlini meljejo počasi, a gotovo . . .

Pet let trpljenja, stradanja, muk in brezštevilih žrtv je minulo. Pisec teh vrstic, ki se je tudi udeležil tega svetovnega klanja, je videl vse njegove grozote in se je šele pred kratkim vrnil iz ujetništva iz daljne Rusije, kjer sta mu šle mimo oči kar dve revoluciji. Ko se je vrnil domov, se mu je zdelo, kakor bi svojega kraja ne poznal. Cerkve brez streh in zvonov, iz katerih se je delalo smrtonosno orožje, so ga žalostno

pozdravile. Doma je zvedel o izgubah v družini: padel mu je brat, drugi je slep, sam je invalid . . . Povedal mi je oče, kako so ga priganjali „gospod“, da naj da zadnji krajcar za vojno posojilo, s katerim naj pomaga tisti prokleti Avstriji, katero je hudič za 600 let prepozno pocitral, da mu ubijejo še enega ali dva sina, ali pa da jih oslepe, sam pa naj se muči doma po dnevi in po noči, ker ga vsled starosti niso mogli rabiti za vojsko. Zbolelo me je srce, ko sem vse to slišal . . . Zamislil sem se za nekaj let nazaj v tiste čase in si v mislih predstavljaj, koliko je moral trpeti naš slovenski kmet, kateri je dal bivši Avstriji toliko živega materijala. Pričakoval sem v tujini, da se bo naš kmet otresel teh „gospodov“, ki so mu bili med vojno tako „dobri“, ki so ga tako radi imeli, ko so ga potrebovali. A kako hitro so ga pozabili, če je on kaj potreboval!

In res! Komaj sem stopil na domača tla, že sem našel znanca iz prejšnjih let. Takoj me je obvestil: „Ustanovila se je ‚Samostojna kmetijska stranka‘ in tudi tvoja dolžnost je, da se nam pridružiš“, mi je rekel. Pozdravil sem z veseljem to novico in se v srcu zahvalil vsem tistim, kateri so se zavzeli za to hvaležno delo. Ravno SKS. je ona, ki hoče obvarovati našega

kmeta pred žrelom, ki zija že toliko let odprto, a še ni bilo v stanu požreti našega kmeta popolnoma. Prišel je čas osvoboditve za našega kmeta.

Ce se bomo brigali, bo delo sedaj lažje kot poprej. Seveda, če pa hočemo, da nas bodo drugi stanovi vladali, pa se jim le pustimo, da nas izkoriščajo tako kot so nas dosedaj. Kmet, pomagaj si sam! To je tako lepo geslo, da si lepšega sploh misliti ne moremo. Samo ravnajmo se po njem. Delajmo za procvit nas samih. Skrbimo, da se organiziramo, ker le na ta način združimo svoje vrste. Pri prihodnjih volitvah, ko bomo postavili svoje kandidate, bo pa naša dolžnost, da volimo le svoje ljudi, ker le kmet bo zamogel zastopati kmeta, ker le on ve, kje ga čevelj žuli. Seveda tudi gospoda ve, kje jo čevelj žuli, zato pa tudi obrača vse v svojo korist. Ti pa, kmet, ki tvoriš 80 % vsega prebivalstva v Jugoslaviji, pa naj bi bil slepo pokoren drugim stanovom in naj bi dalje trpel in garal . . . da se bo drugim dobro godilo. Ne, tega nočemo več! Hočemo, da se tudi nas vpoštevava, kakor bomo tudi mi vpoštevali druge, toda vodstvo čez nas bomo pa prevzeli sami na svoje rame. Prisezimo ob novem letu, da bomo delali skupno za naše koristi!

Spoštujmo vse potrebne stanove, a ljubimo v prvi vrsti svojega!

To je bil madež na slovenskem kmetijstvu, kakršnega ne pozna slovenska zgodovina. Tega zaveden kmet ne bo pozabil.

Ko je popotovala tista nepotrebna patriotična družba na Dunaj pred cesarja na račun kranjskih davkoplačevalcev, je cesar Karel vprašal zastopnika „Kmetijske družbe“, če ima on kmetijo, češ, saj vendar take korporacije vodijo kmetje ali pa kmetijski strokovnjaki. Pa mož je bil preveč zaslepljen od strankarske strasti in ni hotel razumeti, strast je bila hujša kot pamet.

Pa to še ni bilo dosti, mož je hotel razbiti „Zadružno zvezo“, važno zvezo kmetijskih združenj, v svoji strastni svojeglavosti in ošabnosti. Sedaj pa imamo centralo z izgubo več milijonov, v škodo slovenskega ljudstva. Kdor drugim jamo koplje, pada sam vanjo. Ali ni to ponižana domišljavost? V katerih analih bo pa to zapisano, gospod prošt?

Seveda je proti takemu predsedniku, ki so ga nekateri zagovarjali s tem, da ni mogoče dobiti primerneža moža, ker mora biti po pravilih v Ljubljani (no, danes to tudi ne drži) in ker je večina takih mož v vojni, nastopil en del SLS., večinoma zaradi tega, ker je bil predsednik Sustersičijanec.

Pa še nekaj, kar more boleti naše kmetijstvo. „Kmetijska družba“ je prišla s tem predstvom v ožji stik z „Vnovčevalnico za živino“. Kozla smo pustili v zelnik. Kako pristransko se je po nekaterih krajih rekvirirala lepa plemenska živina, posebno tam, kjer so bili politični nasprotniki. O tem delovanju bodo gotovo vedeli tudi uradniki „Kmetijske družbe“ kaj povedati. Pa kaj smo hoteli nasproti avstrijskim patrijotom? Če bi bil kdo le zinil proti rekvizicijam, bi ga bili ovadili kot sovražnika Avstrije. Zato pa danes lahko rečemo: Proč od zastopstva „Kmetijske družbe“, kar se je strinjalo s temi patrijoti in kar diši po njih.

Med vojsko so dobili njegovi pristaši vse kmetijske podružnice v svojo oblast. Večina kmetov je bila pri vojakihi, razni oproščenci in starejši so pa bili itak od njih odvisni. Pri občnih zborih so na ta način in s tajno agitacijo dobili večino. Na to, da bi pri občnem zboru „Kmetijske družbe“ zmagali pristaši SKS., ni mogel nihče misliti, zato tudi ni bilo od stranke nobene agitacije. Le čuditi se moramo, da so imeli samostojni kmetje že pri tem občnem zboru eno tretjino glasov. Treba bo malo posvetiti v volitve delegatov pri kmetijskih podružnicah.

Zanimati pa nas mora pred vsem volitev predsedništva „Kmetijske družbe“. Sedaj so kar naenkrat prišli z nekim nekmetom z Gorenjskega, poprej so se pa sklicevali na pravila, po katerih mora biti predsednik v Ljubljani, da so lahko postavili duhovna. Ker vidijo, da za enkrat ne kaže, da bi bil duhovnik predsednik, so se pa oprijeli stare taktike; postavili nezmožnega človeka, da bodo potem lahko kazali, da kmetje niso zmožni za tako mesto.

Kmetje! Edinosti in zaupanja bo treba za kmetijstvo, če ne se bo cel svet norčeval iz nas. Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti.

Kmet, ki ni bil na občnem zboru.

Moj greh in shod v Izlakah pri Zagorju.

V poročilu o shodu v Izlakah piše „Domoljub“, kako je pobil kaplan Osolnik govornika Mermoljo, zaradi njegovega znanega belgrajskega govora. Gospod Osolnik je — kakor mi je bilo povedano — misijonar, torej izvežban govornik. Vidi se pa, da gospod vzlic izvežbanosti ne stremi za poučnimi stvarnimi govori, marveč le za tem, da bi dosegel efekt (uspeh) z osebnim sramotjenjem nasprotnika. G. Osolnik je čital napad na mene iz „Slovenskega Gospodarja“, mahal z listom, besno ščuval kmete na mene, kričeč: „Ta je tisti dobronik kmetov“ ter me zaničeval z beguncem, češ „da boste vedeli, to je begunec, ki dobiva begunsko podporo“. Poizkušal je na vse načine razdražiti kmete, da bi me dejansko napadli. V odgovoru sem stvarno pobil hudobne napade „Slovenskega Gospodarja“ in „Domoljuba“. Povedal sem, da sem kupil malo posestvo v Pesnici pri Mariboru. Kot kmet in obenem zelenjadar obdelujem s svojo družino zemljo. Kupljeno posestvo nisem takoj plačal, ampak šele v treh letih z izkupičkom iz zemlje. Proda-

jal sem zelenjavo po postavno določenih cenah, ker sem oddajal vse aprovizacijskim uradom. Odpovedal sem se dalje prostovoljno begunski, vojaški in invalidski podpori, ker nisem hotel obremenjevati države, marveč se sam preživljati s svojim delom in z delom svoje družine. In če me zinerjate z beguncem, povejte, ali sem bil jaz kaj kriv, da je bila vojska, ki mi je uničila stari dom tako, da ni več za kako obnovo! Jaz kot kmet bi ne smel sodelovati pri svoji stanovski stranki?! Advokat, vaš dr. Brejc, je tudi begunec, pa je smel biti deželni predsednik. Pa če bi jaz tudi v Jugoslaviji ne imel državljsanske pravice, se smem menda vendar posluževati človečanske pravice, ki jo ima vsak tam, kjer živi in dela. In isto je s stanovsko organizacijo. Za gospodarsko in politično neodvisnost ter samostojnost kmečkega stanu sem uspešno deloval že 14 let in bom deloval vedno po svoji moči. Tega mi ne bo nihče prepovedal.

Moje stvarno pojasnilo in moj stvarni odgovor gospodu kaplanu gotovo nista bila po volji, ker njemu ne gre za dobrobit kmeta, ampak za nadvlado nad kmetom. Taki nadvladi pa je nevaren vsak, ki hoče kaj delati za kmeta brez njihove komande in njihovega dovoljenja. Zatorej ga je treba pobiti, uničiti!

Gospod Osolnik je začel nad menoj surovo kričati, češ, če je to res, kar ste povedali, bi morali uredništva „Domoljuba“ in „Slovenskega Gospodarja“ tožiti.

Jaz sem na to odgovoril, da bi moral stati vedno na sodišču, če bi se hotel spuščati v tožbe zaradi napadov po časopisih. Ker pa imam veliko dela s strankino organizacijo in nebroj svojih zasebnih opravkov, mi ne ostaja prav nič časa za to, da bi postajal na sodišču. Prepričan sem, da lažnivi napadi v „Domoljubu“ in „Slovenskem Gospodarju“ ne bodo držali. Ljudstvo samo bo spoznalo resnico in obsodilo brez sodišča tako početje. Ob strani gospoda Osolnika je bilo šest kmetov in nekaj socialnih demokratov, ki so hoteli preprečiti ustanovitev krajevnega odbora naše stranke. Shod je vodil naš somišljenik, besedo pa se je vedno dovolilo tudi gospodu kaplanu. Ponovno je začel čitati „Slovenskega Gospodarja“ v zmišlu obstrukcije (zavlačevanja). Naš sklicatelj pa je bil previden in je med kaplanovo obstrukcijo sestavil izmed zborovalcev odbor, sestoječ iz najuglednejših kmetov. Ko je bil gotov, je vstal in predlagal odbor. Proti sestavi je glasovalo šest kaplanovih ljudi in šest socialnih demokratov.

Ko je gospod kaplan presenečen uvidel, da se mu namen ni obnesel, je začel besneti, mahati z rokami ter vpiti, kje da so ti možje, ki so izvoljeni, ker jih hoče poznati. Pristopil sem k njemu in mu rekel: „Gospod kaplan! Ti so odborniki naše, to je SKS., in ne odborniki Vaše „Kmečke zveze“; s temi nimate Vi nič opraviti.“ Med tem je predsednik zaključil zborovanje in ljudstvo se je smejoč razhajalo. Gospod kaplan pa je s povzdignjenimi rokami besnel nad ljudmi, kličeč: „Duhovska kri je tekla na Dotenjskem“. Napadal je stranko in izzival kar naravnost, da bi se ga kdo dejansko lotil in da bi se ga nato lahko proglašalo za mučenika.

Ljudstvo se ni dalo zbegati in se je mirno razšlo. Tudi socialni demokrati so mirno odšli.

Jaz pa sem gospoda kaplana na stran poklical in mu rekel to-le: „Gospod kaplan, prosim Vas, povejte mi, ali se zavedate, kaj delate s tem, da nas izzivate. Sami ne verjamete, da Vas bode ljudstvo ščitilo, ako izzovete boj do skrajnosti: za duhovščino in proti duhovščini. Ali res ne verjamete, da Vas ljudstvo ne bo ščitilo, če sprejmemo vrženo rokavico in se začnemo brezobzirno boriti proti vam kot politikom? Se li ne zavedate, kaj je napravila iz ljudstva dolga svetovna vojna?! Bodite le prepričani, če se mi tega boja lotimo, nam ne bo prav nič škodovalo. Mi močemo tega ne iz strahu, da bi stranki škodovalo, ampak, ker se kot pošteni kmetje zavedamo, kaj delamo. Mi se zavedamo položaja. Kot državljani in kot pošteni kmetje hočemo smotrenega dela za ureditev države. Celokupno družbo pa hočemo vpeljati zopet v redno življenje. Zagotavljam Vas, da boste Vi, — po domače rečeno — prvi gor plačali, če se umaknemo mi s svojo pošteno stranko, ki je kot stranka reda edina na mestu, da deluje nele za koristi kmeta, ampak tudi za celokupni narod in vso državo. Le pogledjte Rusijo! Vsaj veste, da tisti

napadi na mojo osebo niso zaradi kmeta, marveč za to, da pobijate političnega nasprotnika.“

Gospod kaplan ni kazal volje, da bi se dal prepričati. Odgovarjal je le: „Zakaj bi ne bili pri „Kmečki zvezi“?“ Jaz sem mu odgovoril: „Zaradi tega, ker ni „kmečka“, marveč le „vaša“ zveza!“

Tako se je končal ta shod.

O tem, kako da se morejo hvaliti gospod kaplan in stranka, ki jo on zastopa ter „Domoljub“ s svojo taktiko, bo sodila poštena javnost in zgodovina.

Tovariše organizatorje opozarjam, da tam, kjer se jim moj greh predbaciva, odgovarjajo kratko. Kdor hoče resnico vedeti, naj čita „Kmetijski list“! Vedimo, da morajo ti reveži tako postopati proti svojemu prepričanju na ukaz višjih. To nam priča tudi škofova okrožnica z dne 15. oktobra m. l. in ona Marijinim družbam.

Naše delo ne obstoja za kratek čas ali za ene volitve, marveč za trajno, dokler bo narod obstojal. In narod bo obstojal toliko časa kot kmet. Pet dni potem, ko neha kmet s svojim delom, neha vse, kar živi.

Zavedajmo se svojega važnega dela in ne dajmo se omajati od momentanih (hipnih) izbruhov onemogle jeze sovražnikov naše svobode!

Ivan Mermolja.

Naročnikom!

Ko se naročate na „Kmetijski list“ za leto 1920., ali ako naročate tudi za druge, napišite pri vsakem opombo (zgoraj na srednjem delu položnice) „star“ ali „nov“, kar pomeni, da je dotičnik že v letu 1919. bil vpisan za naročnika ali pa pristopi šele z letom 1920. To je zato potrebno, da se ne zgodi, da bi kak naročnik bil dvakrat vpisan. S tem upravnistvu prihranite nepotrebno iskanje vsakega posameznika po knjigah in omogočite, da gre delo brez napak in hitro naprej. Kdor je ob začetku izhajanja našega lista plačal celoletno naročnino (12 K), naj blagovoli za poluleto do julija doplačati še 2 kroni.

Lesne zadrage.

V Bohinju so ustanavljali lesno zadrugo. „Slovenec“ piše, da so pristaši SKS., nahujskani od lesnih trgovcev, shod razbili. Za vsako nasprotovanje na shodih „Kmečke zveze“ se vendar ne more delati odgovorne SKS. Vsako nasilje je žalosten pojav, posebno v novi demokratični državi, žalosten pojav v zgodovini Jugoslavije je in bo hujskajoča pisava „Domoljuba“, „Slovenca“ in drugih časopisov VLS, ki je provzročila že preveč žalostnih časov med Jugoslovani.

Lesna zadruga v Bohinju se je ustanovila med takimi strankarskimi pojavi, zato je nje ustanovitev zanimiva. Potrebno ravno ni bilo, da se koristna zadruga ustanavlja na strankarskem shodu in se ji s tem pritisne strankarski pečat. Zadruga bodo lahko važen faktor v našem gospodarstvu, zato ne kaže zadrug vlačiti v strankarske boje. Ne smemo pozabiti, da je tudi v Srbiji cvetelo zadrugištvo. Mi imamo močno razvito zadrugištvo, treba ga bo obnoviti. Kmetje so pa danes toliko izkušeni, da vedo, da vsak polom v zadrugištvu oškoduje ljudsko premoženje. Paziti bomo morali, da se v zadrugištvu ne pomešajo razni gospodje, ki bi eksperimentirali z zadrugištvom. Za zadrugištvo je potreba prave podlage in dobrih, izobraženih delavcev. Vsega tega nam pa silno manjka za sedanje zadrugištvo. Pred vsem bo treba, da se zadruga postavi na novo podlago ter se izločijo iz strankarske politike.

Lesne zadrage, ki bi imele namen, kmeta učiti dobro gospodariti z gozdom, les pripravljati in dobro les vnovčevati, bi bile za našega kmeta koristne. Če bi se bile ustanovile pred vojsko, ko je vse gorelo za zadrugištvo, ko smo imeli še ustanovitelja in voditelja dr. Kreka, bi se bile lahko razvile v lesne trgovine in bi imele danes, kakor lesni trgovci milijone denarja. Pa zakaj se niso ustanovile? Ker je zato manjkalo zmožnih ljudi, požrtvovalnih mož. Ali smo danes kaj na boljšem? Ne! Kapitalizem je umoril še tisto majhno požrtvovalnost, ki je bila pri nas pred vojsko. Brez požrtvovalnega dela pa zadruga ne morejo obstojati.

Zapomnite si tvrdke in zavode, ki jih priporoča naš list!

Vkljub vsemu pa je in ostane gozd eden glavnih virov dohodkov naših hribovskih kmetij. Gozd bo dal delo in zaslužka našim gozdnim delavcem. Gozdi, državni kot privatni, so važni del našega narodnega premoženja. Lesa bomo najbrže veliko izvažali, in to bo važno za ureditev naše valute.

Komaj se je razsula Avstrija, že so se ustanovile razne družbe, ki so se vrgle na kupčijo z lesom, založile svoj lahko pridobljeni denar v les in našle najpripravnije prodajalce državnega lesa v naših vladnih gospodih. Državni gozdi so prava molzna krava za te družbe. Če bi se bila pred letom ustanovila lesna zadruga v Bohinju in bi ji bili gospodje naklonjeni, bi bila danes lahko večkratni milijonar, kakor so postali trgovci pri družbah. Toda takrat se je malo mislilo na združništvo, a danes je prepozno. Zgledi vlečejol Pravijo, da se je lesna zadruga v Bohinju, kjer so veliki državni gozdi, iz istega vzroka ustanovila. Pa kakor rečeno, prepozno. Vladni gospodje se menjajo, in kakor kaže bo prišla huda kritika, ki bo gospodom odprla oči, da bo treba gospodarstvo v državnih gozdih tako urediti, da bo v dober zgled kmetom, in da se bo les dobro prodal, ker so blagajne vse prazne.

Lesni zadrugi v Bohinju bo ostalo le še nadzorstvo nad prodajo lesa in gospodarstvom v državnih gozdih. Če bo to nalogo vestno in dobro izvrševala, bo dokazala potrebo ustanovitve. Ustanovitev lesne zadruge v Bohinju je torej za nas zanimiva in nam bo ohranila spomin na prvo prodajo lesa v državnih gozdih. Naši vladi bo pa resen opomin, da naj skrbno čuva nad narodnim premoženjem.

Kmetijsko združništvo pa bo moglo uspešno delovati le, ko bodo združeni vsi jugoslovanski kmetje v trdno stanovsko organizacijo. Takrat bomo snovali tudi lesne zadruge.

Gorenjski kmet.

Kako se naj rešijo avstro-ogrsko vojna posojila?

V javnosti se sedaj razpravlja, da se banke, hranilnice, zadruge ter druge prizadete stranke vztrajno potezajo za to, da bi se avstro-ogrsko vojno posojilo v naši državi izravnilo tako, da bi država prevzela vse v Jugoslaviji podpisano vojno posojilo, torej na račun vseh davkoplačevalcev.

Proti tej nakani mora SKS. nastopiti z vso odločnostjo. Razmotrivati se morajo sledeča vprašanja:

1.) Kdo je podpisal vojno posojilo? Podpisali so ga samostojni, premožnejši ljudje na lastno odgovornost, in sicer iz patriotizma do bivše Avstrije, še bolj pa iz poželjenja do obljubljenih mastnih obresti, dasiravno bi bil moral vsak razumen človek vedeti, da je denar takorekoč v vodo vržen.

2.) Ali bi bili podpisovalci vojnega posojila, v slučaju zmage centralnih držav, voljni dotične obresti s kapitalom vred odstopiti v korist javnemu blagru? Gotovo ne! In to dejstvo mora biti merodajno tudi pri likvidaciji posojila. Zanimal je oni, ki je igral, nikakor pa ne oni, ki ni igral! Iz pravnega razloga sledi, da se mora vojno posojilo na podlagi socialne pravičnosti v Jugoslaviji sanirati na enostaven način, da vsak podpisovalec utrpí svoj vojni delež v celoti, za kar bo on laglje nosil breme, katerega si je uveljavil pri podpisovanju, nego drugi neprizadeti ubožni sloji.

Nekoliko drugače je v tem oziru z depoziti mladoletnih otrok. Ako varuh ni hotel v to privoliti, in če vsota ni bila ravno visoka, je depozit ostal nedotaknjen. Ako pa je varuh v to privolil, naj prispeva primeren delež on sam, drugi del pa naj poravnava država za spomin državljanom na nekdanjo blaženo Avstrijo.

Železnične vozne tarife in železničarji.

Železničarji, kot uslužbenci države, plačujejo skrajno malo, da, smešne cene, komaj 2 % z svoj zasebni promet. Te ugodnosti so deležni tudi družinski udje, enako tudi vsi železnični upokojeanci in njih družine. Ni tedaj čudo, da se v marsikaterem vlaku nahaja do polovice „fran-

kiranih“ potovalcev, ki se čutijo takorekoč lastnike železnice.

Toda temu ni tako; oni so le uslužbenci železnice, a železnica je last delničarjev, oziroma države. Državo vzdržujejo gospodarski davkoplačevalci, v prvi vrsti kmetovalci, kot „stebri“ države, in ti bi se v tem zmislu morali smatrati gospodarjem. Nasprotno pa morajo ravno kmetovalci, obrtniki in trgovci plačevati polne železnične tarife. Ali bi bilo razumu primerno, da se gospodar pelje s svojim konjem, a bi moral za vožnjo plačati, njegov posel pa bi zapregel za svoje zasebne namene gospodarjevega konja brezplačno? Ali bi ne bil to narobe svet?

Enake pravice za vse! Taka je parola socialne demokracije in zakaj se tukaj ne izvršuje? Proč z vsemi znižanimi cenami na železnici! Vsak služabnik in vsak uradnik brez izjeme mora za svoje privatne vožnje na železnicah plačati celo tarifo. Ako pa potuje službeno (uradno), naj plača voznino dotični urad (erar), na katerega povelje potuje.

S tem bi bila službujočemu osebjem olajšana služba, a kar bi bilo največjega pomena, bilo bi pravično.

Nujno potrebno je, da ustanovljate okrajne odbore.

V te voli vsak krajevni odbor po enega člana za dobo treh let. Vseh članov mora biti najmanj šest.

Delovni okoliš okrajnega odbora obsega vse občine (krajevne odbore) posameznega okrajnega glavarstva (glej organizacijskega reda §§ 5., 6., 7., 8., 10. in 11.).

Zakaj smo šli v vojsko?

(Odgovor „Slovenskemu Gospodarju“.)

„Slovenski Gospodar“ in „Domoljub“ sta 50 let vzgajala naše ljudstvo popolnoma v klečeplaškem duhu. Tako smo bili Slovenci vzgojeni po teh dveh listih, da smo si šteli res v ponos umreti za cesarja Habsburgovca. To so Slovenci tudi delali skozi vso vojsko. Le oni, ki so več čitali kot samo „Domoljuba“ in „Gospodarja“, so preklinjali vojsko in nevednost tovarišev.

Mučno je bilo v vojski razumniku med temi enostransko vzgojenimi tovariši. Če bi kaj tak razumnik rekel in hotel tovariše poučiti, bil bi takoj izdan in ustreljen. Tako smo morali trpeti poleg nepopisnih telesnih muk še hujše duševne muke. Če smo trpeli, je bilo vedno neko medlo upanje, da lahko še prestanemo in se vrnemo k svojim dragim družinam. Če bi se izdali, pa smo vedeli, da bi bila takoj smrt. Tako smo raje trpeli. Vprašamo, če bi bili vsi razsodni in vsi tako vzgojeni Slovenci in Hrvati kakor Čehi, ali bi bila vojska mogoča? Niti tri mesece bi ne trajala. In tako klečeplaško vzgojo imajo na vesti le „Domoljub“, „Slovenski Gospodar“ in podobni listi.

Hvala Bogu, v teku dolge vojske so se tudi vsi ostali tovariši izšolali ter spoznali tudi drugačno resnico razen one, ki sta jo učila „Slovenski Gospodar“ in „Domoljub“.

O, le pokličite Šustersiča, ki je bil na balkonu deželnega dvorca v Ljubljani klical maščevanje Srbom! Za smrt enega človeka je gonil ves nedolžni narod v smrt. Ne bo treba vlade in bajonetov, ljudstvo samo ga bo že sprejelo, kakor je zaslužil. Le naj pride, pustite ga nam v roke! Če mislite pri „Narodu“, da bo bajonetov treba za izgon Šustersiča, ne poznate našega ljudstva.

Nepremišljenim izzivcem pri „Slovenskem Gospodarju“ in „Domoljubu“ pa kličemo: Roke proč od našega poštenega, po naši prosti volji započetega dela za našo svobodo, za človečanske pravice, za enakopravnost! To je naš resen opomin. Ako se pa hočete igrati z ognjem, ki maščevalno tli v duši prizadetega našega naroda, zanetili boste požar, v katerem boste sami zgorili in nikogar ne bo, da bi za vami jokali.

Vinski davek za Štajersko je po zaslugi naše stranke odpravljen!

Proč s hinavščino!

Komaj smo se vrnili na svoja domovja med drage, nismo se še dobro oddahnili in ni nam še šel iz ušes grom topov, že ti stoji pri vratih agitator s prijaznim nasmehom. Vpiši se k naši stranki! Naša stranka je za kmeta prava; plačati je treba samo eno kronco. Tako govorijo in vabijo pristaši obeh pred vojno vladajočih strank. Človeku se gabi, da more olikan človek, Slovenec, biti tako židovskega značaja, ker ve, da cilji, za katerimi stremite te dve stranki, so vse prej kot pa kmetom v korist. Jasen dokaz za to je minula vojna. Ob mobilizaciji leta 1914. ni bilo nobenega usmiljenja; takoj prvi dan si moral odriniti z doma, pa če si imel tudi ženo na smrtni postelji. Čez nekaj dni si dobil obvestilo, da so ti vzeli tudi konje in vprego. Žena pa naj odslej dela doma sama, brez moške moči in brez vprežne živine. Zastonj je bila vsaka prošnja, moral si v Galicijo ali v Srbijo. Ker je kmet najbolj zanesljiv, je bil tudi za službo v strelskem jarku najboljši. V Ljubljani je pa grmel dr. Šustersič, bivši načelnik SLS., katerega smo morali častiti malo da ne po božje, da je ta vojska nam vsiljena in da moramo zato vsi v boj. Drugi zopet so po deželi vpili, da je to kazen božja in da gre vse za vero, dom, cesarja. No, in šli smo. Tovarnarji pa so bili drugega mnenja. Sedaj je čas, da se kaj zasluži, delavce je treba oprostiti in „kšeft“ bode. In precej je bil zakon tu. Delavci po tovarnah, železnicah, rudokopih itd. so oproščeni vojaške službe in to zategadelj, da se more vojna nadaljevati. Gospodje zastopniki, ki smo vas kmetje poslali v parlament, kje ste bili takrat, ko so se delali ti zakoni? Torej pripadnika vsakega drugega stanu je bilo mogoče oprostiti vojaške službe, samo kmeta ne. In mora se poudariti, da smo imeli pred vojno zelo dobro organizirano „Kmečko zvezo“. Poslanci so izšli izključno samo iz nje. Seveda volili smo tiste, katere se nam je vsililo. In to bo tudi za naprej pri „Kmečkih zvezah“. Pa kaj ste naredili za kmeta? Nič! SLS. je po večini tvoril kmet. Med vojno pa je delala ravno ta stranka najbolj proti kmetu. Opozarjam samo na vnovčevalnico za živino, pri kateri so imeli vjati v rokah ljudje, ki so prišli do veljave po kmetovem hrbitu. Kako se je pobirala krma i. dr.?

In ko je bilo lansko jesen vsega komaj za silo, je hotela vnovčevalnica pobrati kmetom še zadnja teleta.

Po mestih pa so kričali meščani, in naj so bili krščanski socialisti ali demokrati, kmet je oderuh! In to zato, ker so smeli kmetova žena, oziroma sestra, mati ali otroci delati noč in dan, da so vzredili po eno živinčico, katero je potem vnovčevalnica rekvirirala. Ali ni to res? Gospodje zastopniki kmeta, kje ste bili? In danes hočete zopet sejati med kmeti razdor in sovraštvo, ker s tem agitirate za sebe; družine pa hočete razdvajati, češ, da gre za vero. Kakor vsak narod, imamo tudi mi vero, ki jo hočemo obdržati; da bi pa vero izrabljali v politične namene, se nam zdi prehinavsko. Kmetje, pamet! Med vojsko je bilo vseeno, če si bil preje klerikalec ali liberalec; oba sta enako trpela, bodisi doma, bodisi v strelskem jarku. Inteligenca se tega zaveda. Trgovci se družijo, ravnotako industriji in delavci. Vsi stanovi stremijo za tem, kako bi poceni živeli, svoje izdelke drago prodajali in malo delali. Zato pa tudi ti kmet ne odlašaj; to, če si bil preje klerikalec ali liberalec, naj bode pozabljeno. Vsi stanovski tovariši si podajmo roke in se združimo! Pripravite se je res treba, ker boljživim pri nas ne spi, in če bi prišel do moči, tudi tebi, kmet, ne bo prizanesel. V Rusiji so prišli na vrsto najprej veleposestniki, in ko je pri teh zmanjkalo, pa mali kmetje.

No, in zastopnica kmeta SLS. prav nič ne kaže, da bi bila odločna nasprotnica boljšeizma. Zato pa proč od nje! Kmet, združuj se samo v svoji pravi „Samostojni kmetijski stranki“, ker sicer boš revež in tlačan za vedno.

Posavec.

Strankine vesti.

Vsem krajevnim odborom in organizatorjem

sporočamo, da jim bomo volilni red poslali kakor hitro nam bo znan. Tudi druge okrožnice, navodila in informacije boste dobivali. Vsi v zadnjem času ustanovljeni odbori, ki nam še niso navedli natančnega naslova (pošte) svojih načelnikov, naj to storijo takoj!

Delujte na vsi mož, da se v najkrajšem času ustanovijo krajevni odbori naše stranke v vseh občinah.

Vsi krajevni odbori naj se polnoštevilno shajajo vsaj enkrat na teden. Krajevni odbori vsakega posameznega okrajnega glavarstva naj tvorijo okrajni odbor SKS. Okrajni odbori se naj sestavijo tako, da bo v njih vsak krajevni odbor zastopan po enem članu. Po sestavi naj nam naznani svojo sedež in načelnikov naslov, da jim moremo dati posebna navodila.

Ako kateri odbor nima organizacijskega reda, naj ga takoj zahteva.

Delujte od hiše do hiše za naročnike na „Kmetijski list“ (stane 15 K letno) in za pristop kmetov k naši stranki. Kdor je sedaj še v kaki drugi stranki ali zvezi, lahko iz nje takoj izstopi. Nihče ni vezan, da bi moral svoj izstop toliko in toliko časa prej napovedati.

Članarina ni določena nobena. Vsak naj prostovoljno da, kolikor hoče, ako pa je nepremogljiv, je od prostovoljnega prispevanja itak odvezan.

Vsak kmet mora biti član edino prave, svoje, od kmetov ustanovljene in vodene „Samostojne kmetijske stranke“ in vsaka hiša bodi naročena na naš list!

Podtikanje naših nasprotnikov, da smo liberalci je hudobna laž. Kmetje smo vsi verni in iz kakršnih ljudi kaka stranka obstoji, taka pa tudi je!

Velika in mogočna je že samostojna kmečka armada, ki se bo borila za kmetovo politično in gospodarsko svobodo, a vsi kmetje še niso v ti armadi. Priti pa morajo vsi!

To doseči je dolžnost naših organizatorjev in krajevnih odborov. Vsi nevtrudno na delo! V boj za Staro Pravdo!

Tajništvo SKS.

Vsi krajevni odbori, pozor!

Čuje se, da nekateri naši pristaši, ki so prej pripadali liberalni ali socialistični stranki, še vedno med kmetovalci agitirajo v duhu stare razdiralne politike, zabavljajo proti našim pristašem celo čez članke našega glasila, kateri njim kot takim iz enega ali drugega vzroka ne ugajajo, kakor tudi zabavljajo v prav nedostojnem tonu čez našo duhovščino. To naša strankina disciplina prepoveduje, vsled tega jih tem potom opozarjamo, ako se ne podvržejo brezpogojno našemu kmetškemu programu, jih bomo smatrali za sebične koristolovce in razdiralce naše edinosti ter jih bomo kot take iz naših vrst brezpogojno izključili, ker vemo, da se nekateri duhovščini preveč sovražni elementi vrivajo v našo stranko z zahrbtnimi nameni.

Opozorilo!

Blagovolite pošiljati pisma, ki se tičejo tajništva (organizacija, informacije, sporočanje važnih političnih dogodkov, zadeve zaradi shodov, vloge na razna oblastva i. dr. podobno) vedno pisana na — posebnem listu; za upravitelstvo (naročnina lista, dopošiljanje tiskovin, naročanje štampilj za krajeve odbore, reklamacije zaradi eventualno nerednega dobivanja časopisa, anonce) zopet na posebnem listu; za predništvo (stvari, ki želite, da pridejo v „Kmetijski list“) zopet na posebnem listu. Ako želite kaj vprašati zaradi „Ekonomu“ ali kaj od njega želite, pa stvar morda ne spada naravnost v njegovo trgovsko področje, da bi zato pisali na njegov naslov, pišite zato tudi o tem na posebnem listu. — Na vsakem takem listku pa napišite natančni vaš naslov.

Vse liste lahko daste v eno samo kuverto in jo naslovite na tajništvo SKS, v Ljubljani, poštni predal 11.

Taka razdelitev je potrebna, da se more delo redno in sproti obavljati.

Naši shodi.

(V Mengšu) se je vršil dne 4. januarja t. l. ob treh popoldne shod SKS. z dobrim uspehom. Izvolil se je tudi krajevni odbor stranke. Proti koncu je prišel nekdo motit shod ter očital naši stranki, da hoče, naj se pri zamenjavi denarja plačajo štiri krone za en dinar. Ko je vkljub vsem opominom in pojasnilom le motil govornika, so ga nekateri prijeli in potisnili skozi vrata.

(Na Homcu) je bil dne 4. januarja t. l. ob enajstih dopoldne shod, na katerem sta govorila Kuralt in Mermolja. Shod je bil veličasten, katerega so se udeležili v velikem številu domačini in okoličani. Izvolil se je odbor in vpisali so se člani. Zborovalci so se navdušili za stranko in odobrvali njeno delo, brez kakega ugovora. Ugoden vtis je napravil shod posebno na ženske, ki so bile častno zastopane. Naravnost presenečene so bile, ko so se prepričale, da je „Samostojna kmetijska stranka“ poštna organizacija in vse kaj drugega, kakor pa to, kar o njej piše „Domoljub“.

(V Račomljah) je bil dne 3. januarja t. l. zvečer v gostilni Jermanovi sestanek, ki ga je obiskalo mnogo uglednih kmetov. Trajal je od sedmih do enajstih. Zborovalci so nevtrudno zvesto poslušali za vse poučen govor. Izvolil se je večji odbor iz samih uglednih mož.

(Iz Krašnje.) Dne 14. decembra m. l. smo imeli v Krašnji sestanek SKS. Predaval je tovariš Franc Pistotnik iz Blagovice. Občinstvo se je zbralo v velikem številu, ter odobrvalo govornikova izvajanja. Obenem smo izvolili krajevni odbor. Res pa je, da ni vseh vsem ljudem pri nas naša, za nas kmete prepotrebna samostojna kmetijska organizacija. Naš gospod župnik govori raz prižnice zoper nas kmete, ko se hočemo otresti nadvlade vseh tistih, ki ne spadajo v našo stranko. Zmerjal nas je med letom s prižnice s šildkrotami, barabami in v nedeljo dne 28. decembra m. l. nas je psoval s „prasci“. Gospod župnik! vse drugo zmerjanje bi vam odpustili, samo tega ne, da se dotikate naše samostojnosti. Priporočali ste nam „Kmečko zvezo“, da je le ona edino dobra za kmeta. Povemo pa vam, da za Sustersičijansko stranko prav nič ne maramo, ker dolga so nam pustili čez glavo. Zahtevamo od vas, da nas v naši kmetijski organizaciji pustite pri miru, drugače vas spomnimo na kmeta Klopečiča, na organista Krulca, ki ga je nekdo v vaši sobi davil.

Kmetje iz Krašnje.

(V Ribnem pri Bledu) je bil dne 6. januarja t. l. ob osmih zjutraj shod SKS., na katerem so zborovalci z zanimanjem sledili poročilom. Proti koncu shoda sta začela dva zborovalca ugovarjati proti naši stranki ter agitirati za novo delavsko — narodno-socialno — stranko. S tem sta pokvarila popoln uspeh. Izvolil se je krajevni odbor in vpisali so se tudi člani.

(Na Bledu) je bil dne 6. januarja t. l. ob enajstih v Blejskem domu shod. Vkljub temu, da je istočasno sklicala tudi „Kmečka zveza“ svoj shod, je bil naš shod dobro obiskan. Na njem se je sestavil tudi krajevni odbor. Na shodu naših nasprotnikov je bilo le 20 udeležencev.

(V Gorjah pri Bledu) smo imeli dne 6. januarja t. l. shod „Samostojne kmetijske stranke“ ob treh popoldne. Šola je bila polna zborovalcev. Sestavil se je tudi krajevni odbor. K stranki so pristopili skoro vsi kmetje, kateri so bili na shodu. Nekateri, ki so odšli pred zborovanjem, so se tudi izjavili za stranko. Navzočnih je bilo tudi nekaj socialnih demokratov, ki so se obnašali popolno dostojno. Tudi ajih govornik je dobil besedo. Zborovalci so se zgražali nad „Domoljubovo“ pisavo, ko je govornik Mermolja pojasnil, zakaj je bil poklican v Belgrad ter kaj in zakaj je govoril. Na vseh treh blejskih shodih sta govorila Ažman in Mermolja.

(Iz Lesc.) Dne 28. decembra m. l. je bila skupna seja vseh sosednjih krajevnih odborov SKS. pod predsedstvom tovariša Ažmana. Sprejete so bile sledeče resolucije: 1.) ustanovi naj se tudi v Lescah oblačilnica po vzorcu, kakršne so v Novem mestu, Celju in Mariboru; 2.) naj se tisti milijon kron, ki je določen za pomoč po toči poškodovanim, takoj izroči „Ekonomu“, da nakupi žita v Banatu ter ga razdeli med prizadete potom krajevnih odborov; 3.) deželna vlada naj nastopi najstrožje, če treba tudi s smrtno kaznijo, proti tatovom, pred katerimi

niso več varni naši hlevi in svinjaki; 4.) orožnikom se naj naroči, da energično nastopajo proti tatovom in verižnikom.

(Leše na Gorenjskem.) Dne 4. januarja t. l. je imela „Samostojna kmetijska stranka“ nad vse pričakovanje dobro obiskan shod. Zborovalci so čuli, kaj vse hoče doseči nova stranka ter odobrvali govor posestnika Ažmana iz Kraš. Pristopilo je k naši stranki tudi 26 članov, kateri so izvolili krajevni odbor, in sicer za predsednika Kocijana Franca iz Leš št. 6, za podpredsednika pa Justina Jakoba iz Palovič št. 9. Novega odbora čaka ogromno delo, toda možje, le pogum in Bog bo z nami, da bo imelo naše delo najlepši uspeh v skupno korist! Bog je ustvaril solnce in pamet tudi za pozabljeno gorenjsko Vipavo.

(V Sori in Godešču na Gorenjskem) sta bila dne 6. januarja t. l. sestanka naših pristašev. Oba sestanka sta bila zelo dobro obiskana. Kmetje so z velikim zanimanjem sledili našima govornikoma in z navdušenjem odobrvali uspešno delovanje stranke. Posebno pohvalno je omenjati, da so se sorske samostojne kmetice v tako častnem številu udeležile sestanka.

(Preddvor.) Dne 21. decembra m. l. je bil pri nas shod „Samostojne kmetijske stranke“. Trije govorniki-kmetje so nam pojasnili pomen in potrebo naše organizacije. Navzoči kmetje so z velikim zanimanjem sledili izvajanjem govornikov in pritrjevali, da je rešitev kmeta edino le mogoča, če bo kmet vzel sam v roke svoje vodstvo. Navzoči tamošnji g. kaplan s tem ni bil nič kaj zadovoljen in je kot nekako samovoljni pokrovitelj navzočih, podal izjavo, da kmetje niso za SKS., temuč — za „Kmečko zvezo“. Na poziv navzočega kmeta, je dal predsednik shoda, tovariš Sušnik, na glasovanje predlog: „Kdor je za „Kmečko zvezo“, naj dvigne roko!“ Nihče je ni dvignil. Predsednik: „Gospod kaplan, vidite, nihče ni za „Kmečko zvezo“, nobeden ne dvigne roke, dvignite vsaj vi roko, če ne, bomo mislili, da ste tudi vi naš pristaš“. Gospodu kaplanu je pomagal tudi neki Tišlar, ki je trdil, da je že 16 let oženjen, da pa se z ženo še nista nikoli skregala, zato je tudi zoper ločitev zakona. „Če ženi le preveč jeziček miga, zapri jo dva dni v „kevder“, umirila se ji bo kri in svetost zakona bo rešena“. Tak je bil njegov nasvet, na podlagi katerega naj se reši tudi pereče kmetijsko vprašanje. V nedeljo dne 28. decembra m. l. smo imeli kmetje zaupni sestanek, na katerem smo izvolili krajevni odbor in vpisali člane. Tudi sedaj je gospod kaplan prišel sitnarit in je pripeljal s seboj deseterico pristašev. Po vsej sili je hotel zvedeti, če smo za sedanjo deželno vlado. Ko smo mu pojasnili, da nimamo zaenkrat nobene deželne vlade in mu v tem oziru ne moremo dati nobene izjave ter mu še enkrat povedali, da imamo zaupni stanovski sestanek, katerega naj nikar ne moti, če noče biti odgovoren za posledice, je žalosten odšel s pozivom na navzoče, naj gredo domov. To dobro je imela gospodova navzočnost, da je nekaj njegovih pristašev, ki so prišli z njim z namenom, da onemogočijo sestavo krajevnega odbora in vpis članov, v zlic pozivu, naj gredo domov, ostalo in se vpisalo v SKS. — Velik del naše občine je pobila toča, ljudem občutno primanjkuje živeža. Dosedaj stradajočim še nihče ni priskočil na pomoč. Dolžnost stranke je, da nemudoma — ne potrka — temveč poropota po vratih za to odgovornih mest. Pričakujemo tozadevne hitre pomoči!

Kmet Jur.

(Zalna na Dolenjskem.) Dne 26. decembra m. l. je bil v Lučah shod SKS. v šoli. Shoda se je udeležilo približno 1000 oseb. Udeležniki so bili prav zadovoljni z govorniki ter so postali navdušeni za „Samostojno kmetijsko stranko“. Končno je predsednik dovolil govoriti tudi dvema pristašema „Kmečke zveze“, ki pa je določila za to svoja najslabša pristaša. Prvi je bil župan iz Dobrave, slaboglasni Erjavec, po domače Lakotnik, ki je kot živinski zganjač med vojno prizadejal našim kmetom največ gorja. Umevno je, da ga ljudstvo črta ter mu ni pustilo govoriti. Vse je kričalo nanj: „lump, goljuf, baraba!“ Nič boljše se ni godilo drugemu govorniku Zavodniku, ki ga tudi domačini ne marajo. Kdor nima čiste vesti, naj ne hodi poučevati poštenih kmetov!

Razširjajte z vest o potrebi kmečke politične samostojnosti!

(Iz Presejja.) Na novega leta dan je bil pri Smoletu sestanek samostojno mislečih kmetov. Predsednik krajevnega odbora, tovariš Jakob Kovač, je v svojem govoru razložil mnogoštevilno zbranim bistvo in pomen organizacije SKS. Vzpodbujal je kmete k odločnemu delu v prosep stranke ter priporočal edinstvo! Povedal je, da bodo v stranki imeli odločilen vpliv le kmetje, da pa stranka sprejema člane iz drugih stanov, če je to stranki v korist. Ne preziramo drugih stanov, ker so potrebni vsi, a tlačiti se ne damo dalje od nikogar, in sami hočemo odločevati o svojem stanu in o svojih potrebah. Priporočal je društvo „Ekonom“, ki bo nudilo kmetom raznih ugodnosti. — K besedi se oglasi še g. nadučitelj Avg. Korbar ter pravi: „Nisem sicer organiziran v stranki, vendar odobravam odločni nastop stranke ter jo hočem po svojih močeh vselej in povsod rad podpirati, ker s kmetom živim in me le veseli, da se kmet otrese raznih spon.“ Agitira za skupno delo vseh stanov, ker le tedaj bo država močna in krepka, ako bomo vsi delali po geslu: „Vzajemnost rodi moč in sloga jači“. V nadaljnjem izvajanju razpravlja o bodočih volitvah ter pojasni navzočim proporcni sistem volitve. Obema govoroma so navzoči živahno pritrjevali. Pokupili so kmetje veliko delnic „Ekonom“ ter se naročili v obilnem številu na „Kmetijski list“.

(V Podlipi nad Vrhniko) je imel naš predsednik Jakob Kušar dobro obiskan shod. Ustanovil se je krajevni odbor, ki že vrlo deluje.

(Slovenska Bistrica.) Dne 30. novembra m. l. smo imeli pri nas shod SKS. Obširni prostori hotela „Neuhold“ so bili natlačeno polni. Po pozdravnem govoru tovariša Petroviča je povzel besedo tovariš Mermolja, kateri nam je v obširnem in jedrnatem govoru razjasnil bivši, sedanj in bodoči položaj našega do sedaj tako zatiranega slovenskega kmečkega stanu. Po shodu smo si ustanovili tudi svoj krajevni odbor, h kateremu je takoj pristopilo mnogo članov. Predsednik je tovariš Franc Kumer iz Spodnje Ložnice, podpredsednik pa tovariš Gorican od istotam. Tovariši! Pot do napredka nam je odprta, samo hodimo po tej poti in glejmo, da iste ne izgremo!

Dopisi.

(Kostanjevica na Dolenjskem.) Zadnji sestanek SKS. nam je pokazal, kako malo se uvaža vprašanje samostojnega kmeta. Čast našega stanu nam vendar veva, da se klicu na sestanek v kar največjem številu odzovete. Sestanki se vendar ne sklicujejo samo za „špas“, ampak za delo, pri katerem se ventilira naše lastno vprašanje. Zaponnite si tovariši, da je v slogi moč. Mi rabimo skupno in nerazcepljeno moč, da se ubranimo neštevilnih sovražnikov, ki groze kmečkemu stanu od vseh strani. Imejmo torej odprte oči in zastavljajmo ob vsakem času naše sile za našo sveto stvar! Ne smemo pač nikdar misliti, da nam bodo pečeni golobje leteli sami v usta. Zato nam je treba dela, obilo dela v okviru stroge društvene discipline. Tovariši! Ali veste, kam pelje malomarnost in mlačnost v takih zadevah? Menim, da razumete moj klic, ki naj bi ne ostal brezploden! M. H.

(Sromlje.) Tukaj se neki Sotlar, bivši viničar pri graščini grofa Attemsja, velik prijatelj župnikove kleti, zelo prizadeva pridobivati od hiše do hiše podpis in članarino za „Kmečko zvezo“. Ker pa tukaj za to njegovo staro šaro nikdo ne mara, se poslužuje laži in pravi, da gre to za novo-ustanovljeno kmetско stranko. Kaj počenja Sotlar, ki ga je spreobrnilo župnikovo vino — nam ni nič mar — ne pustimo pa na nedopusten in goljufiv način izrabljati od ljudi denar in bomo gospoda Sotlarja, kakor hitro izvemo še kak tak slučaj, izročili roki pravice.

(Mala nedelja.) Imeli smo priliko tudi v praznikih slišati več novega o politiki in volitvah. Naš gospod župnik nas je osrečil z izbornimi političnimi predavanji. Mislili smo, da bo nam na Stefanovo na prižnici povedal kaj lepega o tem mučeniku — a glej čuda, začel je takoj udrihati po raznih „brezverskih“ strankah, krtačil je socialne demokrate, pa tudi „Samostojne“ (ki mu leže posebno v želodec), se je dotaknil „Kmečko zvezo“ je potisnil v nebesa, kot edino zveličavno. V nedeljo je nadaljeval te svoje politične govore s prižnice. Tokrat je posebno

rohnal čez „slabo“ časopisje. Gospodom se morajo gotovo tresti hlače pred „Samostojnimi“, ker izrabljajo cerkev in vero v tako umazane politične namene. Svetujemo gospodu župniku, da preneha s tem politiziranjem v cerkvi. Ako že hoče govoriti o politiki, naj skliče zborovanja. Poslušalci pridig.

(Maribor.) Zelo ponesrečeno se zagovarja bivši urednik „Slovenskega Gospodarja“ Zebot za svojo storjeno satansko hudobijo, s katero je gonil ves čas vojne s svojim listom tisoče in tisoče kmetiskih očetov in sinov v žrelo smrti samo zato, da je zamogel ohraniti celo in zdravo svojo umazano kožo, da je zamogel biti oproščen vojaščine kot urednik. Kar v eni sapi se krega nad Mrmoljo zato, da se je dal vtakniti v vojaško suknjo in nad Urekom, ker se baje ni dal. Seveda bi bilo ljubše temu Kitajcu, da se je Mrmolja uprl vojaščini in bi ga bili v Vrtojbi obesili in da se je dal Urek kje v strelskem jarku ubiti, ker bi mu s tem marsikatero bridko urico prihranila. Gospodje krog „Slovenskega Gospodarja“, le nič po hinavsko ne zavijajte svojih oči, pogovorimo se odkrito! Ob času, ko so hodili „Gospodarjevi“ visoki gospodje, lastniki slovenskega ljudstva, predstavniki „Kmečke zveze“ krog bivšega cesarja Karla in dične cesarice Cite in mu v imenu vsega slovenskega ljudstva (kdo jih je pooblastil?) prisegali zvestobo do zadnjega zdihljaja slednjega gorskega kmeta, mu zagotavljali, da mu je slovensko ljudstvo skrajno udano, da ono noče in ne pripozna miru, dokler ne zasijeta cesar Karel in Cita kot zmagovalni zvezdi nad avstrijskimi narodi, da hoče naše slovensko kmetско ljudstvo žrtvovati zadnji vinar, zadnjo kravo iz hleva, darovati kri in življenje za njega „in nje“ apostolsko veličanstvo, po milosti božji cesarja, cesarico itd., ob času, ko so ti vaši požrtvovalni gospodje prodajali slovensko kmetско ljudstvo nemškemu molohu za denar in dostojanstva kot Judež Iskarijot, naj bi se bil kdo uprl tistemu, komu so ga ti brezvestneži prodali? Vsak ve, kaj bi se mu bilo zgodilo. Nikdar pa nismo slišali, da bi bil med vojno kaznovan kak urednik za to, če ni hotel lagati. Zebot pa je seveda kot ponižni sluga svojega krušnega očeta moral lagati, tako prizna sam, samo da je rešil svoje grešne kosti vojaške suknje. Kaj njemu za to, da je moralo kot njegova odkupnina romati tisoče kmetov v strelske jarke. In tak nesramen človek, ki je pomagal s svojim listom nemškim krivolokom ubijati slovenske očete, storiti brez števila nesrečnih družin, vdov in sirot, izpraznjevati kmečke hleve, ropati z rekvizicijami vse, kar si ti slovenska kmetška žena s krvavimi žulji pridela, tak izvržek človeštva si upa še danes prihajati pred tebe slovenski kmet, da te nafarija in nalaže! In ti kmet, ki si bil tako nesramno vsestransko goljufan, se daš še vnaprej voditi tem izdajicam za nos? Pravite, da niste vi napovedali vojne. To vemo dobro, vemo pa tudi, da noben slovensko tiskan list, niti pokojni „Štajerc“, ni po umoru Ferdinanda tako hujskal na vojno in vprizarjal tako podle gonje proti Srbom kot „Slovenski Gospodar“ in „Straža“. Vedeli ste pač, da le vojna bo vaša najboljša molzna krava. Vedeli pa niste, da se bo ravno v vojni naš kmet naučil misliti z lastnimi možgani.

(Iz Savinske doline.) V predzadnji številki „Kmetijskega lista“ smo čitali članek o naklonenosti dria. Brejca napram kmetom kot predsednik deželne vlade za Slovenijo. V Brodeh pri Vranskem smo ustanovili kmetje elektrarno za vranski okraj, katera bo služila zgolj v kmetijske svrhe. Pri stavbi elektrarne smo rabili več stotov cementa, katerega pa po nikakršni ceni ni bilo mogoče nabaviti, vsled tega se nam je izgotovitev elektrarne za več mesecev zakesnela, in trpimo občutno škodo. Poslali smo svojega zastopnika s prošnjo k deželni vladi v Ljubljano, naj nam blagovolji nakazati nekaj trboveljskega cementa proti takojšnjemu plačilu ali pa proti kompenzaciji. Gospodje pri vladi so nam prošnjo odbili, češ, da se cement ne more izdelovati, ker jim manjka potrebne primesi iz inozemstva. Ker pa te primesi za veletržce ni manjkalo, in so dobivali trboveljski cement vagon za vagonom, smo bili primorani, cement kupovati po verižnih cenah, tako da smo imeli razlike v ceni 30 000 K. za kar se imamo zahvaliti vladi g. drja. Brejca. Tovariši kmetje! Evo vam dokaz! Samo iz enega okraja pri malenkostni stav-

bi so ti kmečki prijatelji vzeli kmetom 30.000 K iz žepa ter jih vtaknili vojnim dobičkarjem. In ti ljudje so voditelji „Slovenske ljudske stranke“. Primerno ime „Kmečki zvezarji“ so si nadeli, saj hočejo kmeta tako zvezati, da nikdar več ne bi prišel z njih okov. Zato, dragi kmetje, vrzimo zanjko kmečke zveze raz sebe, pridružimo se vsi „Samostojni kmetijski stranki“! Le tam je naša bodočnost! Prizadeti kmet.

Pokrajinske vesti.

(Krona obdrži veljavo!) Dne 12. t. m. je ministrski svet v svoji seji sklenil, naj „Narodna banka“ potegne stare avstrijske krono iz prometa in jih zamenja za novo kronsko novčnico. V to svrhu se uporabi novonatisnjeni državni dinar, ki se mora s posebnim natisom na obeh straneh označiti kot krona. Država prevzame jamstvo za nove bankovce. Ker omenjenih novčanic še ni dovolj natisnjenih, naj bi se na vsako takšno dinarsko novčnico natisnil štirikratni iznos v kronah. Uradni kurz dinarja je 4:1, a se končno ureditev valute prepusti parlamentu. Kjer je bila do sedaj krona doma, tam se bo plačevalo samo v kronah, v Srbiji samo v dinarjih. Kakor je sedanje razmerje določeno, ostane razmerje še po starem, torej kakor bi se zamenjalo 1:1. Davki se bodo plačevali le v kronah. Pri zamenjavi se bodo prevzele in vračunale tudi priznanice, ki smo jih dobili za odtegnjenih 20 % pri kolkovanju. V prometu pa še ostane 1-, 2- in 10kronski denar. Poglavitno je, da je država priznala in prevzela našo krono, da jamči za njeno vrednost z vsem državnim premoženjem.

(Razlastitev veleposestev.) Poverjeništvu za agrarno reformo razglša, da se takoj začne z razlastitvijo veleposestev proti odškodnini. Brez odškodnine se razlastijo le veleposestva Habsburžanov in sovražnih vladarskih hiš in veleposestva, ki so jih darovali Habsburžani za razne „zasluge“, ako ta veleposestva že niso prešla v tretje roke. V Sloveniji velja za veleposestvo 75 ha zemlje, ki se da obdelovati ali pa 200 ha sveta sploh. Vsa veleposestva v Sloveniji obsegajo 242.286 ha, od teh je 16.104 ha njiv, 16.594 ha travnikov, 1181 ha vrtov, 732 ha vinogradov, 1291 ha pašnikov, 11.526 ha planin.

(Ne strašite se nikogar!) Pri našem kmetu opazamo še preveč boječnosti. Ima dobro voljo, rad bi govoril, delal za stranko, agitiral za list, pa se boji zamere gospodi. Boji se tudi, da bi kaj preveč rekel in bil kaznovan. Ustraši se vsakega gosposkega človeka, če ga sreča ali če mu kaj reče proti naši stranki. To je velika, tebi, kmet-tovariš, škodljiva neumnost! Saj veš, da vsak za sebe najprej skrbi. Kdor ti govori proti naši stranki, ta ni kmet, je sovražnik kmeta. Tak se boji, da bi se kmet združil, potem bi ne mogel več gospod komandirati. Če ti pa kmet nasprotuje, vedi, da je nepoučen in veruje le našim nasprotnikom. Tega pripravi, da bode čital naš list, da se pouči, kaj da smo. Bati se ne nikogar in ničesar! Ravno sedaj do novih volitev je čas, da svobodno govorimo, kakor hočemo. Sedaj si torej ustvarimo lastno moč, da se nam ne bode treba nikogar bati. Če ta čas zamudimo in pustimo izvoliti sovražnike naše samostojnosti, potem bi nas pritiskali. Sedaj se nič bati! Vso odgovornost za to, kar vas učimo, prevzame vodstvo naše stranke. Če vas kdo nadleguje, nam kar naznanite. Hočemo vsakemu pokazati, kaj se pravi strahovati samostojnega kmeta.

(Nedeljski vlaki na južni železnici) vozijo zopet redno, kakor med tednom.

(Umrli) je na Igu pri Ljubljani 25. decembra m. l. Jakob Rupert, zvest član naše stranke. Lahka mu zemljica!

(Iz Zalae) nam piše somišljenik: V lažnjivem „Domoljubu“ smo brali, da je na našem shodu rekel naš govornik, da kmet „crkne“. Naš govornik je le rekel, da „Zvezarji“ kmetu šele na onem svetu krono obetajo, na tem svetu pa garaj, se posti in hodi raztrgan, ter vprašal: „Zakaj pa oni, ki obetajo kmetu plačilo na drugem svetu, sami nočejo delati za tako plačilo“. Zgodovina in pratika ne poznate kmeta, marveč le kralje, kraljice, škofo in papeže. Ko pa umrje kmet, je pozabljen, kakor da bi bil „crknil“. To so bile govornikove besede, vse drugo je zlobna laž.

(Umrli) je dne 1. januarja t.l. predsednik krajevnega odbora SKS. in občinski odbornik v Trzinu, gospod Anton Jelenc v Gabrijelah. Naj počiva v miru blagi mož! Naše odkrito sožalje izrekamo vsem, ki po njem žalujejo.

(Prostovoljna dražba posestva.) V Studenčicah, občina St. Vid nad Ljubljano, se bo dne 18. januarja t.l. ob pol 12. uri prodajalo na javni dražbi posestvo s hišo dedičev Ivane Habe. Pogoj se zvedo pri notarskem namestniku dr. Fr. Prislanu v Ljubljani.

(Denarja dovolj!) V Lahovčah pri Kamniku so zložili kmetje za nove zvonove 120.000 kron. Premožnejši so prispevali po 10.000 kron, revnejši pa po 2000 kron.

(Pretep z italijanskimi vojaki.) V Logatcu so se na novega leta dan stepli domači fantje z italijanskimi vojaki, ki so izzivalno popevali laške pesmi. Prihitieli so karabinjeri s strojnimi puškami ter slepo obstreljevali gostilno. Mrtva sta obležala dva naša fanta in dva laška vojaka, mnogo pa je bilo ranjenih.

(Volkovi na Notranjskem.) Po notranjskih gozdih se pojavlja čim dalje več volkov.

(Vojna podivjanost.) V Mali Strmici na Dolenskem je 18 letni Mat. Makše ubil lastnega očeta. V Zgornji Beli nad Kranjem pa so našli umorjeno in oropano 60 letno delavko Janežičevo ter so zaprli njenega nečaka, ker leti nanj sum hudodelstva.

(Zopet dobimo begunce.) Ker so boljševiki zavzeli veliko pristaniško mesto Odeso ob Črnem morju, je bilo treba mesto izprazniti. Zavezniške vlade so naprosile tudi Jugoslavijo, naj prevzame del teh beguncev, česar naša vlada ni mogla odreči. Begunci se naselijo večinoma v Banovini.

(Po nedolžnem ustreljeni kmet.) V avgustu leta 1915. so na ljubljanskem streljišču vsled vojaške nagle sodbe ustrelili kmeta Ivana Brenčeta iz Dovjega, ker sta orožnik in neka histerična, versko blazna sosedka naznanila, da je govoril razžalljivo o pokojnem cesarju. Prejšnji teden se je vršilo pred višjim sodiščem v Ljubljani obnovno kazensko postopanje, kjer se je izkazalo, da je bil Brence po krivici obsojen in ustreljen kot žrtev avstrijske — švinjarije.

(Tako daleč smo žel!) Celjska „Nova Doba“ poroča, da je zvedela iz zanesljivega vira, da krožijo med pristaši klerikalne stranke po Savinski dolini tajni zaupni letaki z napisom: „Proč od Srbije!“ V okrožnici se na nečuten način hujska proti Srbiji in proti skupnosti naše države. Ali so to tajne priprave na volitve?

(Kako je z brezposelnimi?) V celjski okolici je dosti brezposelnih, ki dobivajo državno podporo ter so v breme občini. Ker je občinam dovoljeno, porabljati take ljudi za lahka dela, je poskusila to udeležiti okoliška občina, kjer je veliko pomanjkanje delavstva. Toda izmed vseh brezposelnih je prišel baže le eden. Naj se podpore takoj ustavi. Kdor ne dela, naj tudi ne je!

(V Celju) se je ustanovila družba za nakup žita.

(Roparski umor.) V Vitomarskem vrhu pri Sv. Andražu v Slovenskih Goricah so v noči starega leta neznani zločinci ubili in oropali posestnika Janeza Toplaka.

V Ljutomeru se je ustanovilo „Trgovsko in obrtno društvo“.

(Kako so si mislili „svobodo“? Ob prevratu leta 1918 se je zbralo od Sv. Tomaža in Male nedelje enajst bivših vojakov, ki so zapeli: „Le vkup, le vkup! Zivela Jugoslavija!“ ter udri v razne trgovine ter jih izropali. Ropanje so hoteli nadaljevati tudi v Ljutomeru in po celem Murškem polju, a so jim narodne straže načrte preprečile. Roparji so bili nedavno pred mariborskim poročnim sodiščem obsojeni na kazen od šest do osem mesecev ječe.

(Kaj iščejo Frankovci na Reki?) Hrvatski Frankovci, t. j. pristaši stranke prekrščenega Žida dr. Franka, so podobni pošteni, kakršni so pri nas privrženci dr. Šustersiča. Zadnje čase sta se glavna voditelja Frankovcev, namreč dr. Frank in dr. Sachs, mudila skrivaj na Reki ter bila v družbi z italijanskimi častniki. Kadar lažijo taki močeradri okrog, pomeni vedno slabo vreme za narodno stvar.

(Iz Jarenine) nas vprašuje naš pristaš, kdo ima pravico do občinskega pečata. Ondotni gospod kaplan Medved si enostavno pošlje po občinski pečat ter ga nosi cele dneve po žepih. Ne-

davno ga je nesel celo v Maribor. Odgovarjamo: „Za občinski pečat je odgovoren župan, ki ga mora imeti pod ključem. Ne verujemo, da bi bila za mariborski okraj drugačna postava. Sicer pa vprašajte na okrajno glavarstvo“.

(Ljudsko glasovanje na Koroškem.) Dne 5. januarja t.l. se je naše vojaštvo umaknilo iz ozemlja, kjer se bo vršilo ljudsko glasovanje — baže že v dveh mesecih. Nanesto vojakov so pomnožili orožnike.

(Električno železnico Maribor-Slovenske Gorice-Premurje) snuje neka švicarska družba. Železnica bi veljala pet do šest milijonov kron.

(Kmetijska visoka šola) se snuje na belgajskem vseučilišču.

(Zapiranje hrvatskih uradnikov.) V Zagrebu so zaprli 17 uradnikov, med njimi voditelje uradniškega društva dr. Benkovića, Mlinarića, Cindrića, dr. Stožirja in še več drugih. Aretacije se nadaljujejo. O vzrokih se molči.

Politične vesti.

(Naša država v obrambni zvezi.) Anglija in Francija sta pozvali našo državo, naj sklene z njima zvezo za skupno obrambo zoper zunanje sovražnike.

(Jadransko vprašanje še ne bo rešeno.) Včeraj dne 14. januarja t.l. se je zopet pričela mirovna konferenca v Parizu, toda Jadransko vprašanje ne pride takoj na vrsto, temveč se bo najpopreje razpravljalo o Turčiji.

(Bankerot v Avstriji.) Za prvo sejo avstrijskega parlamenta so pripravili socialni demokratje predlog, naj se proglasi republika za insolventno ter naj se proglasi državni bankerot.

(Habsburžani se ne smejo nikdar vrniti.) Vrhovni svet je sprejel predlog, da se Habsburžanom in Hohenzollerncem prepove za vse večne čase povrnitev.

(Na Dunaju veselo tiskajo bankovce,) tako da stroji tečejo noč in dan. Samo v enem tednu so natisnili za celo milijardo novih bankovcev. Posledica je, da je avstrijski denar skoraj brez vsake veljave. Danes je vredna nemška krona le še tri italijanske vinarje (centesime), dočim je veljala lanske spomlad še 30 centesimov.

(Italijani grozijo z boljševizmom.) Italijani so začeli z novo igro, da prisilijo antanto k popustljivosti nam na škodo. Italijanski ministrski predsednik Nitti je namreč sprejel odposlanca ruskih boljševikov ter se z njim pogajal. Italija hoče antanti s tem pokazati, da silijo k boljševikom delavski sloji in prenapeti nacionalisti, zadnji zato, ker se toliko časa ne uredijo meje. Italijansko igro bo najbrž sprejela antanta za dobro, ker na Angleškem in Francoskem ne misar tako ne boje, kot boljševizma.

(Nemčija mora izročiti 1500 obtožencev antanti.) Antanta je napravila imenik 1500 nemških vojaških in civilnih dostojanstvenikov, ki se morajo izročiti antantnemu sodnemu dvoru. Nemška vlada je zagrozila z odstopom.

(Italijani hočejo imeti cesarja.) Italijanski senatorji in vplivni poslanci delajo na to, da se proglasi Italija za cesarstvo. Ministrski predsednik pa je proti temu.

(Volitev predsednika francoske republike) se vrši dne 17. t. m. Skoraj gotovo bo izvoljen dosedanji ministrski predsednik in član mirovne konference Clemenceau (Klemansó).

(Iz Amerike) nam piše prijatelj o tamošnjih razmerah, ki postajajo vsak dan slabše. Med drugim piše: „Pričela se je velika gonja tudi proti vsem inozemcem, brez ozira ali so državljani ali ne, sploh proti vsem tujerodcem. Vsake nepravilike ali „nesreče“ so krivi inozemci, vseh delavskih nemirov, stavk in sploh vse neprodukcije so vzrok inozemci. Zaprtih je že na tisoče in tisoče, ali pa pod varščino najmanj tisoč in do najvišje vsote 10.000 dolarjev. Vsled tega se pričakuje veliko izseljevanje nazaj v Evropo, takoj, ko bodo prometne razmere nekoliko boljše. Opaža se že sedaj veliko gibanje in vsled tega bo trpela silno ameriška industrija. Delavstvo je vedno bolj izkoriščano in vsak dan so ostreje postavke. Stavke so na dnevnem redu. Sedaj imamo dve veliki stavki jeklarskih in železarskih delavcev, ki trajata od 22. septembra m.l. in je na stavki okrog 400.000 delavcev. Jeklarska in železarska industrija je popolnoma paralizirana. Poleg tega pa stavka 450.000 premogarjev na

mehkem premogovnem polju, vsled tega počiva tudi vsa industrija in ves promet. Tudi antracitnim premogokopom grozi stavka. Postavodajna zbornica pa kuje vsak dan strožje postave z ozirom na delavstvo. Kaj dobrega se iz tega ne bo izcimilo.“

Gospodarstvo in gospodinjstvo.

(Vrednost denarja) je zadnji čas na borzah sledeča: 100 lir 680 do 700 kron, 100 frankov 900 kron, 100 čehoslovaških kron 170 kron, 100 avstrijskih kron 53 do 55 naših kron, 100 dolarjev 8800 do 9000 kron, 100 dinarjev 404 do 406 kron.

(Sol za našo državo.) V Solun je prispelo iz Aleksandrije osem milijonov kilogramov soli za našo državo. Kmalu dobimo še velike množine soli iz Tunisa.

(Cene za klavno živino.) Naša deželna vlada je stopila v dogovor s hrvatsko zemaljsko vlado, da se določijo enotne cene za klavno živino v Sloveniji in v Banovini. Smo radovedni, li misli vlada določati maksimalne cene? In če jih misli? Ali nam ali mesarjem? Mi protestiramo proti uvedbi maksimalnih cen pri pridelovalcih.

(Papirnati drobiž.) Naš finančni minister je odredil, da se natiska papirnati drobiž po 10 v (2½ pare), po 20 v (5 par) in po 1 K (25 par). Drobiž bo imel na eni strani označbo v kronski, na drugi strani pa v dinarski vrednosti.

(Uvoz in izvoz Čehoslovaške.) V zadnjih šestih mesecih je Čehoslovaška izvozila iz naše države za 51 milijonov, uvozila pa k nam za 52 milijonov kron blaga.

(Cene vinu na Štajerskem naraščajo.) Povpraševanje po vinu je čimdalje večje, a vinske zaloge se krčijo.

(Dve kmetijski srednji šoli) je ustanovilo naše poljedelsko ministrstvo, in sicer v Kraljevcu in Šabcu. Tudi Slovenija bi bila vredna in potrebna, da dobi vsaj eno tako šolo.

(Mi zalagamo Italijo z drvni, oni pa nas z arditi.) Lesna zadruga „Sava“ je dobila dovoljenje za izvoz 4000 vagonov drv v Italijo.

(Da cilindri na svetilkah ne počijo,) ga je treba dejati, predno ga rabiš, v posodo mrzle vode ter vodo zavreti. Tako prekuhani cilindri so izredno trpežni, kar je posebno pri današnji draginji stekla zelo važno.

(Zoper molje.) Omaro, oziroma skrinjo, kjer hranimo obleko in perilo, je treba namazati znotraj s terpentinovim oljem. Še boljše pa je, blago pokriti z ruto, ki smo jo namočili v tako olje.

(Kako je ravnati s čevlji?) Usnje je drago in še težko ga je dobiti. Zato je potrebno skrbeti za čim večjo trpežnost čevljev. Da čevlji ne razpokajo, namaži jih vsaj vsakih štirinajst dni z ricinovim oljem. Seveda je treba poprej staro voščilo oddrgniti. Kdor je tako srečen, da ima več parov čevljev, naj ne nosi vedno isti par, temveč vsak drugi dan. Neprestana vlaga usnju škoduje. Vlaga pa ne prihaja v usnje samo od zunaj, temveč tudi od izhlapevanja nog. Na peči se čevlji ne smejo sušiti, ker izgubi usnje potrebno masčobo ter se lomi. Trdo posušeni čevlji postanejo mehki, ako jih namažeš s petrolejem. Najhitreje in najboljše se posuše mokri čevlji, ako se napolnijo z ovsom, otrobi ali s pepelom ter jih postaviš na gorak prostor. Ako želiš mokre čevlje svetlo zlikati, prilij voščilo nekoliko mleka. Podplati se napravijo trpežni, ako se namočijo v vroče laneno olje. Da postanejo čevlji nepremočljivi, je najcenejše sredstvo, ako jih deneš čez noč v gosto milovo raztopino.

Sladkorna industrija v Jugoslaviji.

Ivan Arh je priobčil v „Slovenskem Narodu“ z dne 6. januarja t.l. pod gorenjim naslovom aktualno razpravo, ki jo podajamo svojim čitateljem v izveščku.

Najprej se pa hočemo seznaniti s piscem Arhom. „Slovenski Narod“ nam pove, da je Arh, ravnatelj bivših cesarskih, sedaj čehoslovaških državnih domen v Pragi, priznan veščak v gospodarskih vprašanjih. Slučajno smo mogli o Arhu nekaj več poizvedeti. Arh je naš gore list, vedno zaveden Slovenec in Slovan. Mnogi naši inteligenti, ki so bili kot visokošolci podpiranci dijaškega podpornega društva v Pragi, se ga morajo dobro spominjati, ker je bil reden

član in delaven odbornik omenjenega društva. Drugače je Arh pri nas čisto nepoznan. Absolutno je dunajsko visoko šolo za kmetijstvo in se potem z izredno pridnostjo visoko povzpela kot kmetijski strokovnjak v uradniški službi. Zadnjič, do prevrata, je bil centralni ravnatelj in administrator 14 cesarskih domen v izmeri 64.000 ha, dveh velikih cukrarnic, desetih pivovarnic in osmih žganjaren (tovaren za špirit). Zaradi bogatih izkušenj v kmetijstvu sploh in v kmetijski industriji posebej zavidanja vreden človek. Čehi so ga pred leti odlikovali z imenovanjem za rednega člana narodnogospodarskega zavoda pri Češki akademiji. Vsled razpada cesarskih domen se je dal Arh upokojiti in je stavil svoje moči domovini, Sloveniji, na razpolago. Tu pa baje ni našel pravega odmeva, niti razumevanja za stvar, kateri bi mogel izbornu služiti, in tako je prevzel ponudeno mu mesto ravnatelja velike cukrarnice v kraju Zidlochovice pri Brnu (Morava), kjer sedaj deluje. Ali je za nas trajno izgubljen?

Sedaj pa k stvari! Uvodno omenja pisec ugodni vpliv in veliki pomen, ki ga ima sladkorna kot najvažnejša kmetijska industrija, z ozirom na napredno kmetijstvo in državno gospodarstvo (sladkor kot živilo, melasa kot krmilo in surovina za izdelovanje špirta, pesni zrezki kot krmilo, končni industrijski odpadki, vsebujoči apno in fosforovo kislino pa kot gnojilo). Kultura sladkorne pese pospešuje celokupno kmetijsko produkcijo, ker mora biti temeljita. Omogočuje rejo več živine, zboljšuje njive in njihov rodovitnost ter razširja tako blagostanje med kmetovalci.

V Jugoslaviji je osem sladkornih tovarov in sicer sta dve v Srbiji (Belgrad, Čuprija), ena v Bosni (Usora), ena v Slavoniji (Osijek) in štiri v poprej južnomadžarskih župah (Baranje, Veliki Bečkerek, Novi Vrbas, Červenka). Vse so večinoma moderno urejene za izdelovanje surovega (nečistega) sladkorja in belega blaga (rafinade). Sedaj delajo te tovarne malo ali pa sploh stojijo (posledica vojne), vendar so pa njih strojne naprave baje dobro ohranjene.

Cim bodo mogle obstoječe tovarne v polni meri delati, iznašala bode skupna letna produkcija 870.000 stotov (q) surovega sladkorja (v Srbiji 120.000 q, v ostalih delih Jugoslavije pa 750.000 q), to bi bilo okroglo sedem kg na osebo, ako računamo, da ima Jugoslavija dvanajst milijonov prebivalcev.

V bivši Avstro-Ogrski je bila povprečna potreba sladkorja pred vojno nekaj nad 13 kg na leto in osebo*, na Ogrskem, Hrvaškem in v Bosni le 7 kg. Potreba v Jugoslaviji bi bila po dosedanjih prilikah 7 do 8 kg na leto in osebo ter bi se mogla kriti iz domače, jugoslovenske sladkorne industrije.

Računati pa je s tem, da se bo sladkorni konsum v Jugoslaviji z izboljšanjem in napredkom kmetijskega gospodarstva z izboljšanjem splošnih življenjskih razmer, s povzdigo splošne kulture in blagostanja v doglednem času sorazmerno povečal, v kakem desetletju morda že podvoji, ne oziraje se na važnost omogočenja izvoza sladkorja v druge, sosedne države (Bolgarsko, Grško). Potem Jugoslavija z lastnim izdelkom ne bi mogla več izhajati, zato mora pravočasno sladkorno industrijo povečati in razširiti, za kar so naravni pogoji dani v izredni meri. Zgledi za letošnje leto so pa še prav žalostni, ker bomo morali po Arhovem računu plačati inozemstvu 200 do 300 milijonov kron za kakih 300.000 do 400.000 stotov sladkorja.

S slovenskega stališča bi po mnenju pisca bilo želeli, da se tudi pri nas ustanovi sladkorna tovarna, najbolj morebiti na Dolenjski nižini, ker bi se tja mogla dovažati pesa tudi s Stajerskega in Hrvaškega. Podravja in Prekmurja Arh ne omenja, pač pa poudarja, da se je nadejati na Slovenskem dobrih uspehov vsled dobre kulture, kot posebno važnega faktorja, ker je naše ljudstvo že bolj vajeno pridelovanju takih rastlin, ki zahtevajo skrbno obdelovanje.

Arh končuje zanimiv, poučen članek:

„Pri današnjih visokih cenah gradiva in strojne uredbe se na stavbo novih tovarov in prihodnjih dveh do treh letih ne more misliti. Treba pa bode v tem času delati potrebne priprave. Po-

sebnost bode treba kmetovalcem razjasniti veliko važnost pridelovanja pese in jih zanimati za to njim še novo kulturo.“

Da, sladkorno industrijo bo treba tudi pri nas pripravljati. Odkod si bomo le potrebnega prvovrstnega strokovnjaka izposodili, da ne bo nobenemu domačinu, vsevednemu „veščaku“, že zopet na poti?

Sotelski.

Raznoterosti.

(Prenočišče v drevesu.) Eden najznamenitejših angleških zrakoplovcev pripoveduje sledečo zgodbo: „Neko poletno mesečno noč sem letel iz Londona v Brighton. Spočetka je šlo vse dobro, naenkrat pa mi je začel odpovedovati motor in pričel sem se spuščati na tla. Nisem se pa ustavil na obrežju nekega morskega kopališča, kot sem nameraval, ampak v vejah visokega drevesa, blizu neke ribiške kočice. Zgodilo se mi ni, razen par prask na moji koži, ničesar. Naenkrat se je odprlo okno ribiške kočice in zaspal glas mi je zaklical: „Kaj se je zgodilo? Kaj je?“ — „Zrakoplovec, ki ni prišel tja, kamor je hotel“, sem dejal. „Ali ste ranjeni?“ je vprašal ribič dalje. „Bogu bodi hvala, ne“, sem mu odgovoril. „Tem bolje. Dobro spite! Tudi jaz sem zelo truden“, je dejal ribič in zaprl okno. Jaz pa sem moral prenočiti v vejevju, dokler ni ob zori vstal ribič, ki me je z največjo mirnostjo znova pozdravil in mi pomagal splezati na tla.“

(Kako je razsajala španska bolezen.) Leta 1918., in sicer v zadnjih dvanajstih tednih, je umrlo za špansko boleznijo skoro šest milijonov ljudi. Sodi se, da je bilo v svetovni vojni 20 milijonov mrtvih. V isti dobi, v štirih letih in pol, je umrlo za špansko boleznijo 108 milijonov ljudi. V Indiji sami so umrli za špansko boleznijo trije milijoni prebivalcev. V Bombayu so imeli vsak dan 5000, v Delhiu, ki ima 200.000 prebivalcev, 800 mrličev, žrtev omenjene bolezni. Pujab je izgubil 250.000 ljudi. V Kapskem mestu je izgubilo 2000 otrok starše. Avstralija je morala poslati v Samoo sanitetno ladjo, ker je bilo tamošnjega prebivalstva bolnega 80 odstotkov. Belo prebivalstvo je moralo samo preživljati ali pokopavati uboge domačine. V Novi Zelandiji je prenehala javno delo. Žrtve v Ameriki so bile grozne, niti v Kanadi ni bilo dosti boljše. V Ontariu in zapadnih pokrajinah je umrlo nič manj nego 108 zdravnikov. Ogromno je število za špansko boleznijo umrlih Indijancev. V Barceloni je umrlo vsak dan po 1200 ljudi. Imenovana epidemija je grozno razsajala tudi na Francskem, Nemškem in v naših krajih. Največ žrtev je bilo na Španskem, kjer je domovina te kuge.

(Zdravilišče za divje zveri.) Roparskih živali, ki jih je treba imeti zaprte v kletki in ki so bile preje navajene na prosto življenje v pragozdih, se loti pogosto posebna bolezen, domotožje, tako da postanejo slabe volje, so razdražljive in dostikrat nočejo več jesti, tako da slednjič poginejo. V Ameriki so pričeli misliti na to, kako naj jih ozdravijo. Delajo jim poseben sanatorij, ograjen del divjega pragozda, v katerega spuste bolno žival, da začne zopet živeti po svoji naravi in se ji povrne zdravje. Tudi so napravili tako, da žival vzame plen na svoj način in ga raztrga. V ta namen so nagatili kožo antilope z mesom in jo nastavili. Prvi poskus so napravili s štiriletnim na domotožju bolehačim levom. Takoj se je izpremenilo njegovo obnašanje, rjul je, planil na umetno napravljeno zebro in jo raztrgal, ne da bi opazil zvijačo. V enem tednu je bil lev zdrav. Tudi poizkus s tigrom se je obnesel izbornost.

V razvedrilo.

(Slabo ga je razumel.) Graščaku je umrl prijatelj. Poslal je hlapca v mesto, da prinese venec z napisnim trakom. Hlapcu je naročil, naj ima trak na obeh straneh napis: „Počivaj v miru!“ Ako pa ostane na traku še kaj prostora, naj se pristavi: „Na svidenje v nebesih!“ Hlapec se je vrnil z vencem in trakom, ki je imel ta-le napis: „Počivaj v miru na obeh straneh!“ — „Na svidenje v nebesih — če bo še kaj prostora!“

(Vabljava hiša.) Orožnik: „Gospod svetnik, prosim Vas, ali je to nova jetnišnica?“ — Svet-

nik: „Da, prav lepa stavba je, celo moja hiša ni tako lepa.“ — Orožnik: „Saj res, prelepa je za te lumpe in vlačugarje. Tam bi morali biti pravzaprav Vi, gospod svetnik.“

(Tiskovna pomota v sv. pismu.) Gospod reče apostolom: „Idite po vsem svetu in učite vse narobe!“

(Pred sodiščem.) Sodnik: „Torej Vi sploh niste bili v gostilni, ko se je začel pretep?“ — Priča: „Gotovo ne, saj bi bil drugače sam vmes posegel.“

(V uradu.) Ravnatelj uradniku: „Slišite, gospod Rogovič, če mene ni tukaj, ste vi najbolj leni med vsemi.“

(Imeniten odgovor.) Henrik IV. se je sploh rad šalil. Tudi najbolj resnih ljudi ni pušcal na miru. Bassompierre, ki je bil francoski poslanik na španskem dvoru, je prišel za nekaj dni v Pariz. V veliki družbi mu reče Henrik: „Povejte nam, kako ste prišli v Madrid?“ — „Jahal sem na prav lepem osličku.“ — „Izvrstno, velik osel na majhnem oslu!“ — Bassompierre pravi čisto mirno: „Gospod, zastopal sem Vaše Veličanstvo.“

(Strašno ime.) Friderik Veliki je vprašal generala Caremba: „Kako se vi pravzaprav s polnim imenom imenujete?“ Nazival se je namreč vedno samo okrajšano: Caremba. „Vaše Veličanstvo“, je odgovoril general, imenujem se Ciricarikornobaricicarembe.“ — „Ej“, se je zavzel Friderik Veliki, „tako se pa vrag vendar le ne imenuje.“ — „Ne“, je dejal general, „Vrag se ne imenuje tako, on ni moje rodovine.“

Listnica uredništva.

Dokler naša stranka nima lastne tiskarne, pač ne more sproti priobčevati vseh dopisov in član- kov, vsled česar prosimo cenjene sotrudnike, da potrpijo, ako kako njihovo delo ne pride pravočasno v list.

Krajevni odbor SKS. v Tržišču naznanja žalostno vest, da je dne 1. januarja t. l. v Gospodu zaspal ljubljani tovariš

Anton Jelenc,

posestnik v Gabrijelah, načelnik krajevnega odbora SKS. v Tržišču in občinski odbornik.

Bodi mu zemljica rahla!
Nam ostaneš, dragi prijatelj, v zvestem spominu.

Vsem našim somišljenikom in somišljenicam naznanjamo pretužno vest, da je naš ljubi, delavni načelnik krajevnega odbora SKS. v Tržišču, kmet

Anton Jelenc,

posestnik v Gabrijelah,

po kratkem trpljenju izročil svojo dušo Vsemogočnemu.

Bodi mu zemljica rahla!
Somišljeniki! Prosimo Vas, da mu ohranite trajen spomin.

Za načelnštvo SKS.:

Jakob Kušar s. r.

Za tajništvo SKS.:

dipl. agr. A. Jamnik s. r.

* Anglija in Francija porabljata več kot dvakrat toliko, Italija pa samo 5 kg.

Mali oglasi.

Išče se učenec beljalk staršev, močan, nad 16 let star, ki bi imel veselje do vednjaške obrti, poleg tega se lahko uči strojnega ključničarstva. Če bo priden in zanesljiv, sem pripravljen, ga kasneje imenovati za svojega naslednika. — Kje? se išče v upravnistvu «Kmetijskega lista».

Krepkega vajenca za sodarski obrt sprejme Franje Repič, sodarski mojster v Ljubljani (Trnovo) Hrana in stanovanje prosta. Istotam se sprejme tudi dobro izveštan sodarski pomočnik. Plača po ustnem dogovoru.

Restavracija Krvarić (prej Perles), Ljubljana, Prešernova ulica št. 9, se pripravlja.

Lepo črno letošnje

!! brinje !!

odaja v vsaki množini in po nizki ceni trdka Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta 2.

Štimpilje.**Anton Černe**

graver in izdelovatelj štampilj iz kavčuka

Ljubljana, Dvorni trg št. 1.

Alojzij Vodnik

kamenosek v Ljubljani, Kolodvorska ulica,

priporoča marmornate plošče za pohištvo, nagrobne spomenike in žgano apno.

Garje SARKO

in srbečico ozdravite zanesljivo in hitro z novim, od vseh dosedanjih mazil bistveno se razlikujočim sredstvom.

-mazilo št. 1.
-mazilo št. 2.
-prah za posipanje.

Vse skupaj, zadostujoče za eno odraslo osebo, z natančnim navodilom, po katerem v štirih dneh ozdravite vsako srbečico, stane 16 K, po pošti 18 K. — Izdeluje in razpošilja: Lekarna pri srebrnem Sokolu v Brežicah.

Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani

Marijin trg 8, Wolfova ulica 1 — Podružnica v Murški Soboti

obrestuje hranilne vloge in vloge na tekoči račun s čistimi
Ustanovljen septembra 1919.
Premeta v prvih treh mesecih nad 10.000.000 kron.

4%

brez odbitka rentnega davka.

Neposredno pod državnim nadzorstvom.

„IMPEX“

importna in eksportna družba z o. z. v Ljubljani.

Trdka „IMPEX“ se peča z vsemi panogami izvozne in uvozne trgovine, preskrbuje domačo industrijo s potrebnimi surovinami in izvažja industrijske proizvode lastne države. Preskrbuje domači trg s kolonialnim blagom ter prevzema vse trgovske transakcije z inozemstvom.

Kupuje, izdeluje in izvažja vsakovrstne lesne izdelke.

Za čas prehodne dobe pospešuje družba izmenjavo blaga z inozemstvom, da ščiti domačo valuto.

Poslovanje na lastni račun in v komisiji. Podružnice in sodelstva na vseh svetovnih tržiščih.

Modna in športna trgovina

P. MAGDIĆ

V Ljubljani nasproti glavne pošte

priporoča modne in nakitne predmete, potrebščine za krojače in šivilje, damsko perilo, bluze, narodne vezenine, zastave.

Posebni oddelki za gospode: klobuki in slamniki, barvasto in belo perilo, kravate, rokavice, vsi modni, športni in toaletni predmeti.

BATERIJE **LESTENCI**
ŽARNICE vseh tipov **ARMATURE**
Vsi elektrotehnični predmeti

Generalna reprezentacija za kraljestvo SHS

Janko Pogačar

Razstavljalni lokal, pisarne, skladišča Ljubljana, Mestni trg 25

WESTINGHOUSE — WATT — KREMENEZKY — METAX

Avtomobilna razsvetljava „IKA“

Gostilničarji, kavarnarji, vinogradniki, pozor!

Trgovina z vinom**Oset & Cajnko, Slovenjgradec.**

Naznanjava, da imava veliko zalogo najboljših sortiranih vin, kakor muškateleja, rizlinga, šipona, burgundca, portugalsca, šilherja, pristnega ljutomercana, pikerčana, haložana, bizeljčana ter črnih dalmatinskih in banatskih starih in novih vin.

Kupujeva iz vseh vinorodnih krajev vsa najboljša vina po najvišjih cenah.

Se priporoča

Andrej Oset in Franjo Cajnko.**MLATILNICE**

za ročni in vrtilni pogon, vrtila (gepelne), čistilnice, trijerje, slamočernice za pogon z roko in s silo, sadne in vinske stiskalnice, sadne mline, brzočarilnice, stiskalnice za seno in druge poljedelske stroje ima vedno v veliki izbiri v zalogi

FRANC HITTI v Ljubljani na Sv. Martina cesti št. 2.

Edina zaloga poljedelskih strojev iz tvornice Umrath & Comp.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

v Ljubljani,

r. z. z. n. z.

Obrestuje hranilne vloge po **3%**. Sprejema vloge na tekoči račun. Čekovni promet. Eskont in inkaso menic. Lombardiranje vrednostnih papirjev.

Stanje hranilnih vlog nad 50.000.000 K.
Rezervni zakladi nad 1.000.000 K.

Ustanovljena leta 1881.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Stritarjeva ulica števil. 2

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.

Delniška glavica z rezervnimi zakladi okrog

28.000.000 kron.

sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje vsakovrstne kredite.

Prevažanje blaga.

Spedicije vseh vrst. Sprejemanje blaga v skladišča. Zaccarinjanja. Mednarodni prevozi. Selitve s patentiranimi vozovi. Nabiralni vozovi na vse strani.

Balkan

trgovska, spedijska in komisijska delniška družba

Trst Ljubljana Trst

Dunajska cesta št. 33.

I. ljubljansko javno skladišče.

Skladišče, spojeno s tirom južne železnice.

Tekoči račun pri podružnici Jadranske banke v Ljubljani. Naslov za brzojavke „Balkansped.“.

Interurb. telefon št. 366.